

Ośrodek Badania Opinii Publicznej
i Studiów Programowych

DYNAMIKA POPULARNOŚCI PROGRAMU TELEWIZYJNEGO

/IV kw. 1974 r - I kw. 1975 r./

Na podstawie danych uzyskiwanych z cotygodniowych ogólnopolskich badań panelowych można scharakteryzować popularność różnych rodzajów programu TV w ostatnim półroczu wśród ogółu ludności kraju /w wieku 15 i więcej lat/.

Badania te realizowane techniką wywiadu ankietowego uwzględniały przeciętnie ok. 40 konkretnych pozycji nadanych w jednym tygodniu tj. od poniedziałku do niedzieli - włącznie /w tym ok. 15% emitowanych w II programie TV/.

Realizację wywiadów od emisji konkretnego programu dzielił okres od 1 do 8 dni; wyboru badanych pozycji dokonywano w oparciu o następujące kryteria:

- znaczenie określonego rodzaju programu z punktu widzenia wiodących funkcji telewizji /propagandowo-wychowawczej, rozrywkowej, poznawczej itd./

- preferencje odbiorców, którzy zarówno wtedy kiedy wypowiadają się na temat swoich oczekiwań wobec programu TV, jak i w swych zachowaniach odbiorczych, dają wyraz traktowaniu telewizji przede wszystkim jako źródła szeroko rozumianej rozrywki i okazji do odprężenia po pracy

- możliwości pamięciowe odbiorców, którzy po kilku dniach wyróżniają z programu jedynie pozycje cykliczne, opatrzone stałym tytułem lub szczególnie lubiane /np. filmy/.

W IV kw. 1974 r. oraz w I kw. 1975 r. przebadano łącznie popularność 728 konkretnie nadanych pozycji. Oto jak przedstawiają się proporcje tych pozycji, poklasyfikowanych ze względu na rodzaj programu TV:

Proporcje przebadanych rodzajów programu TV w okresie
IV kw. 1974 r. - I kw. 1975 r.

Dane w %

Ip.	Rodzaj programu	IV kw. 1974 r.	I kw. 1975 r.	Razem
		448 poz.=100%	280 poz.=100%	728 poz.=100%
1.	publicystyczny	35	34	35
2.	rozrywkowy	16	14	15
3.	filmowy	15	23	18
4.	młodzieżowy	9	4	7
5.	teatralny	8	8	8
6.	popularno-naukowy	6	7	7
7.	sportowy	4	7	5
8.	muzyczny	4	3	3
9.	informacyjny	3	-	2

Proporcje uwzględnionych w badaniach ankietowych programów TV odbiegają znacznie od rzeczywistej struktury nadanego w tym okresie programu telewizyjnego, jednakże ich celowy dobór do badań był uzasadniony względami programowymi, a także warunkami realizacji badań.

Dla celów analizy porównawczej szczególnie dotkliwa okazała się szczupłość informacji dotyczącej popularności Dzienników TV. Dane z IV kw. ub.r. dotyczą głównie Dzienników, nadawanych w niedzielę, poprzedzającą moment realizacji wywiadów z respondentami. Ze względu na ograniczoną możliwość wyróżnienia poszczególnych dzienników po upływie kilku dni pominięto je w badaniach w I kw. br.^{1/}

Dynamika popularności różnych rodzajów programu TV

Niżej zamieszczone zestawienie pokazuje średnie wielkości widowni i średnie oceny różnych rodzajów programu TV uzyskane w IV kw. 1974 r. oraz w I kw. 1975 r. /do 17 III/.

Wielkość widowni i ogólna ocena różnych rodzajów programu TV

Lp.	Rodzaj programu TV	Średnia wielkość widowni /w % od ogółu badanych/		Indeks oceny ^{2/} /w pkt./	
		IV kw. 1974	I kw. 1975	IV kw. 1974	I kw. 1975
1.	Filmowy	48	50	5,8	5,5
2.	Teatralny	38	42	5,4	4,8
3.	Informacyjny /wszystkie dzienniki i Monitor/	38	brak danych	6,2	brak danych
4.	Rozrywkowy	32	33	5,7	5,7
5.	Sportowy	30	37	6,3	6,9
6.	Publicystyczny	18	21	5,5	5,3
7.	Muzyczny	18	16	5,6	4,6
8.	Dla młodzieży	17	14	5,2	4,8
9.	Popularno-naukowy	14	16	5,7	5,4

1/ Prowadzone obecnie /od 17 III br./ badania typu dzienniczkowego, obejmujące wszystkie pozycje I pr. TV eliminują ten niedostatek.

2/ Indeks punktowy wyraża orientacyjnie następujące oceny:
od 10,0 do 7,5 - program bardzo dobry; od 7,5 do 5,0 - program dobry, dość dobry; od 5,0 do 2,5 - program średni, przeciętny; od 2,5 do 0,0 - program słaby.

Z zestawienia wskaźników popularności różnych rodzajów programu TV /średniej wielkości ich widowni oraz syntetycznych ocen uzyskanych od oglądających je osób/ nasuwają się następujące spostrzeżenia:

W odniesieniu do wielkości widowni

- W I kw. 1975 r. w porównaniu z IV kw. 1974 r. tylko program sportowy /głównie transmisje z zawodów/ poszerzył w stopniu znaczącym krąg swoich odbiorców /o 7 pkt.proc./

- Dynamika wielkości widowni pozostałych rodzajów programu TV jest stosunkowo niewielka i waha się w granicach od 1 do 4 pkt. procentowych.

I tak w I kw. 1975 r., w porównaniu z poprzednim kwartałem, wzrosła nieco średnia widownia programów teatralnych /o 4 pkt.proc./, publicystycznych /o 3 pkt./, filmowych i popularno-naukowych /o 2 pkt./ oraz rozrywkowych /o 1 pkt./, spadła zaś wielkość widowni programu dla młodzieży /o 3 pkt./ i muzycznego /o 2 pkt./^{3/}.

Z uwagi na selektywny dobór badanych pozycji zarejestrowane różnice mogą być w pewnym stopniu konsekwencją tego doboru.

W odniesieniu do ogólnej oceny programów

- W I kwartale bieżącego roku spadły syntetyczne oceny szeregu programów w porównaniu z IV kwartałem 1974 roku. Jednakże spadek ten wyraża dwojakiego rodzaju sytuację: - mniejszą aprobatę dla programu muzycznego /spadek wartości indeksu o 1 pkt./

- nieco gorszą ocenę programów teatralnego, młodzieżowego, filmowego, popularno-naukowego i publicystycznego /spadek od 0,6 do 0,2 pkt./

- W związku z wyraźnie gorszym w I kw. 1975 r. przyjęciem przez widzów programu muzycznego wypada dodać, że o ile ocena tego programu może być związana z ogólną niezbyt chętną postawą odbiorców wobec muzyki poważnej oraz z ograniczoną liczbą przebadanych pozycji, o tyle nieco chłodniejsze przyjęcie preferowanych przez odbiorców rodzajów programu /np. filmowego/ zdaje się oznaczać pewne niezadowolenie z repertuaru emitowanego w I kw. 1975 r. /zwłaszcza, że widzów charakteryzuje raczej skłonność do ferowania pozytywnych ocen oglądanych programów/

- Nie zarejestrowano zmian w ogólnej ocenie programu rozrywkowego, który w I kw. 1975 r. podobnie jak poprzednio oszacowany został przez widzów jako "prawie dobry"

- Jedynie program sportowy uzyskał w opinii swych widzów w I kw. 1975 r. wyższą notę niż w okresie poprzedzającym /wzrost o 0,6 pkt./ i został oceniony na trochę więcej niż dobrze.

---

^{3/} Dla Programu Informacyjnego brak danych porównawczych.

Popularność wybranych programów
wchodzących w skład niektórych wyróżnionych rodzajów programu TV

P r o g r a m   f i l m o w y

W I kw. 1975 r. średnia wielkość widowni filmów fabularnych pozostała w porównaniu z IV kw. 1974 r. na niezmiennym poziomie /odpowiednio: 51% i 50%/; podobnie nie uległa zmianie wielkość widowni filmów dokumentalnych i archiwalnych /po 26%/. Równocześnie notuje się wzrost liczebności widowni filmów seryjnych /59% w stosunku do 54%/.

Sygnalizowany już pewien spadek oceny repertuaru filmowego pozostaje w związku z wyraźnie niższą niż poprzednio oceną filmów fabularnych /spadek o 6,0 pkt. w IV kw. 1975 r. do 4,8 pkt. w I kw. 1975 r./.

Stosunkowo najniżej widzowie ocenili następujące pozycje fabularne, nadane w I kw. 1975 r.:

"Naszyjnik dla mojej ukochanej"	- film radziecki /emisja 5 III/	- 3,5 pkt.
"Wujaszek Wania"	- film radziecki /emisja 28 I/	- 3,9 pkt.
"Złodzieje rowerów"	- film włoski /emisja 5 II/	- 4,1 pkt.

Na widownię filmów fabularnych i seriali składały się w większym stopniu osoby z niepełnym średnim lub zasadniczym zawodowym wykształceniem niż bardziej lub mniej wykształcone; konsekwencją tej zależności stanowi też największe ich powodzenie wśród robotników wykwalifikowanych. Filmy fabularne i seryjne były oglądane tym częściej im młodszy telewizorzy. Opisane tendencje charakteryzowały strukturę społeczną widowni filmowej w obu analizowanych okresach.

Różne pozycje filmowe oglądało średnio w obu kwartałach 17% ogółu osób nie posiadających we własnym domu telewizora /w odniesieniu do filmów seryjnych - nawet 21%/; są to jedne z najwyższych wskaźników popularności programu TV wśród osób bez dostępu do telewizora we własnym domu.

P r o g r a m   t e a t r a l n y

Z porównania wskaźników wielkości widowni różnych "teatrów" w IV kw. 1974 r. i w I kw. 1975 r. wynika, że zakres ich społecznego dotarcia w bieżącym roku wyraźnie się rozszerzył.

I tak:

- spektakle Teatru Płatkowego	oglądało w br. średnio - 35% ogółu badanych /poprzednio - 18%/
- spektakle Teatru Poniedziałkowego	- 49% /poprzednio - 38%/
- spektakle Teatru Sensacji	- 65% /poprzednio - 60%/

Największy /dwukrotny !/ wzrost widowni dotyczy Teatru Piątkowego i pozostaje w związku z wcześniejszą i wygodniejszą niż dawniej porą emisji jego przedstawień.

Należy jeszcze podkreślić, że spektakle Teatru Sensacji cieszyły się wśród odbiorców największym powodzeniem ze wszystkich w ogóle nadawanych programów TV.

Równocześnie w I kw. odnotowano mniej przychylną ocenę spektakli Teatru Sensacji /spadek aż o 1 pkt. w indeksie/ i Teatru Piątkowego /spadek o 0,7 pkt./ ze strony ich widzów. Jedynie Teatr Poniedziałkowy uzyskał tą samą notę co poprzednio, w IV kw. ub. roku, jednakże ocena ta jest w ogóle niezbyt wysoka /5,3 pkt./.

W związku ze zmianami wprowadzonymi w bieżącym roku do Teatru Poniedziałkowego /podziałem na "Scenę Współczesną" i "Scenę Klasyczną" z naciskiem na tę pierwszą/ wydaje się, że widzowie zaakceptowali nową formułę Teatru Poniedziałkowego /miał miejsce nawet pewien wzrost widowni, a równocześnie nie notuje się spadku ogólnej oceny przy pewnej tendencji do nieco bardziej krytycznej oceny innych "teatrów"/.

Analiza struktury społecznej publiczności "teatrów telewizyjnych" w obu kwartałach wskazuje, że:

- wykształcenie i przynależność społeczno-zawodowa wyraźnie różnicują widownię Teatru Poniedziałkowego, którego spektakle były tym częściej oglądane im bardziej wykształceni odbiorcy; w konsekwencji wskaźniki oglądania spadały w następującej kolejności: pracownicy umysłowi - robotnicy wykwalifikowani - robotnicy niewykwalifikowani - rolnicy /różnica między skrajnymi kategoriami w granicach - 20 pkt.proc./

- wiek, wykształcenie i przynależność społeczna odbiorców wpływają różnicująco na oglądanie spektakli sensacyjnych; przyciągały one widzów tym częściej im byli młodszy /różnica między skrajnymi kategoriami wieku w granicach 20 pkt. proc./ i równocześnie oglądało je znacznie więcej osób z wykształceniem niepeknym średnim, średnim i większym niż niżej wykształconych /różnice w granicach 25 pkt.proc./. W konsekwencji spektakle Teatru Sensacji znacznie częściej oglądali robotnicy wykwalifikowani i pracownicy umysłowi niż robotnicy niewykwalifikowani i rolnicy.

Wśród nie posiadających w domu aparatu TV średnio co czwarta osoba oglądała przedstawienia Teatru Sensacji, a co dziesiąta - Teatru Poniedziałkowego.

Tak więc Teatr Sensacji uzyskał najliczniejszą widownię ze wszystkich programów TV wśród posiadających i nie posiadających telewizora w obu analizowanych okresach. Zjawisko to stanowi wyraz preferencji programowych widzów, wzmocnionych wieloletnim przyzwyczajeniem do sensacyjnego "Teatru Czwartkowego". Należy wszakże przypomnieć, że w I kw. 1975 r. ocena spektakli Teatru Sensacji uległa wyraźnej obniżce.

Program publicystyczny

Na uwidocznione poprzednio wskaźniki popularności programu publicystycznego złożyły się różne rodzaje publicystyki telewizyjnej. Oto jak przedstawiały się w IV kw. 1974 r. oraz w I kw. 1975 r. średnie liczebności ich widowni oraz przyznane im przez widzów ogólne oceny:

Popularność programów publicystycznych w IV kw.74 i I kw.75

Grupa programów	Wielkość widowni /w %/		Indeks oceny /w pkt./	
	IV kw.1974	I kw.1975	IV kw.1974	I kw.1975
Publicystyka krajowa	19	23	5,5	5,3
w tym: cykliczna	20	24	5,5	5,3
niecykliczna	15	20	5,2	5,4
Publicystyka międzynarodowa	15	16	5,6	5,2
Publicystyka dot. krajów socjalistycznych	24	16	5,1	5,1
Publicystyka kulturalna	19	17	5,4	5,0
Publicystyka wojskowa	19	21	5,9	5,7

W I kw.1975 r. programy publicystyki krajowej /cyklicznej i nie cyklicznej/ oglądało nieco więcej osób niż poprzednio; minimalnie wzrosła średnia widownia publicystyki wojskowej i międzynarodowej. W tym samym czasie wielkość widowni programów publicystycznych o krajach socjalistycznych wyraźnie zmalała /o 8 pkt. proc./; nastąpił niewielki spadek liczby oglądających programy z zakresu publicystyki kulturalnej.

Ruch ocen był niewielki i można powiedzieć, że pozostały na zbliżonym poziomie /choć publicystyka międzynarodowa i kulturalna cieszyły się nieco mniejszą aprobatą widzów/.

Wszystkie indeksy ocen, jakie uzyskały różne programy publicystyczne świadczą o tym, że są one szacowane przez ich publiczność jako "dość dobre".

Struktura społeczna widowni całego programu publicystycznego charakteryzuje się niezbyt wielką, ale utrzymującą się w obu analizowanych kwartałach, przewagą mężczyzn w stosunku do kobiet oraz rosnącymi wskaźnikami oglądania wraz ze wzrostem wykształcenia odbiorców /różnica w granicach 14 pkt.proc. między skrajnymi kategoriami tj. między osobami z wykształceniem nieukończonym podstawowym a osobami ze średnim i większym niż średnie/.

W obu analizowanych kwartałach - co dziesiąta z osób nie posiadających w domu telewizora oglądała rozmaite pozycje programu rozrywkowego.

Programy rozrywkowe były oglądane tym częściej im większe było wykształcenie odbiorców; częściowo wskutek poprzedniej zależności korzystanie z programów rozrywkowych rośnie w następującym porządku: rolnicy - robotnicy niewykwalifikowani - robotnicy wykwalifikowani - pracownicy umysłowi.

Opisane różnice w strukturze społecznej widowni programów rozrywkowych dotyczyły głównie programów satyryczno-literackich; w odróżnieniu od nich programy estradowe były oglądane w I kw. 1975 r. jednakowo często przez widzów o różnym poziomie wykształcenia.

P r o g r a m   s p o r t o w y

Program sportowy zawdzięczał swą rosnącą widownię transmisjom z atrakcyjnych meczów i zawodów /np. z Mistrzostw Europy i Świata w jeździe figurowej na lodzie, z halowych zawodów lekkoatletycznych w Katowicach, z meczu piłki nożnej Ruch - St. Etienne/, jak i niedzielnym magazynom informującym telewidzów o tych wydarzeniach sportowych.

Oto jak przedstawiała się średnia frekwencja uzyskiwana przez różne wyróżnione grupy programów sportowych w obu analizowanych okresach:

- transmisje z zawodów i meczów - 40% /w IV kw. 1974 r. - 34%/
- sportowe programy informacyjne - 22% /w IV kw. 1974 r. - 17%/

O tym, jak dalece część widzów lubi transmisje sportowe mówi także indeks uzyskanych przez nie ocen:

- transmisje z zawodów i meczów - 6,8 pkt. /w IV kw. 1974 r. - 6,3 pkt./
- sportowe programy informacyjne - 6,0 pkt. /w IV kw. 1974 r. - 6,4 pkt./

Odnotowano więc pewien spadek ogólnej oceny informacji sportowej w I kw. 1975 r. /choć siłą szacowana jest raczej wysoko/ przy równoczesnej wyższej oceny transmisji z różnych meczów i zawodów.

Widownia programu sportowego charakteryzowała się tradycyjną już przewagą mężczyzn w stosunku do kobiet /w I kw. 1975 - wśród mężczyzn było o 18 pkt. proc. więcej widzów sportowych magazynów informacyjnych niż wśród kobiet/; warto wszakże podkreślić, że przewaga ta w odniesieniu do transmisji emitowanych w I kw. 1975 r. o połowę zmalała w stosunku do poprzedzającego kwartału, dzięki mistrzostwom w jeździe figurowej, które podobnie chętnie oglądali mężczyźni jak i kobiety /spadła z 25 pkt. proc. w IV kw. 1974 r. do 12 pkt. proc. w I kw. 1975 r./.

Wypada także odnotować następujące, powtarzające się różnice w strukturze społecznej widowni sportowej; przeważają w niej osoby młode i w średnim wieku, widzowie powyżej podstawowego wykształcenia, robotnicy wykwalifikowani i pracownicy umysłowi nad innymi kategoriami społecznymi odbiorców.

Atrakcyjność transmisji sportowych potwierdza fakt, że w obu analizowanych okresach oglądało je 11% ogółu nie posiadających w domu telewizora w stosunku do 4% oglądających sportowe magazyny informacyjne.

PODSUMOWANIE

Przedstawione informacje, obrazujące popularność różnych programów telewizyjnych w I kw. 1975 r. w porównaniu z IV kw. 1974 r. można podsumować następująco:

- nie zanotowano w I kw. 1975 r. gwałtownego spadku wielkości widowni jakiegokolwiek programu z wyjątkiem publicystyki o krajach socjalistycznych /o 8 pkt. proc./

- następujące rodzaje programów wyraźnie powiększyły swoją widownię w I kw. 1975 r. /o 5% i więcej/: Teatr Piątkowy i Poniedziałkowy, rozrywkowe programy satyryczno-literackie, cały program sportowy, Czwartkowy Teatr Sensacji oraz seriale; wszystkie wymienione rodzaje programów - z wyjątkiem może Teatru Piątkowego - należą do lubianego i chętnie oglądanego przez odbiorców repertuaru telewizyjnego. Zarejestrowany wzrost frekwencji może być częściowo konsekwencją powiększenia się wskaźnika osób posiadających w domu telewizor - w I kw. 1975 r. już 85% ogółu ludności kraju mogło w domu oglądać program TV /w IV kw. 1974 r. - 83%/

- w I kw. 1975 r. zaobserwowano pewną, niezbyt zresztą silną, tendencję do obniżania się ogólnej oceny widzów o wielu oglądanych grupach programów, sygnalizującą nieco bardziej krytyczne przyjęcie programu nadanego w I kw. 1975 r. niż w IV kw. 1974 roku

- wyraźnie gorzej ocenili odbiorcy w I kw. /w porównaniu do IV kw. 1974 r./ /różnica w wartości indeksu przynajmniej 1 pkt./ program muzyczny oraz spektakle Teatru Sensacji. Spadek oceny dotknął więc także pozycję bardzo licznie ogladaną należącą do czołówki preferowanych przez odbiorców programów

- z wszystkich nadanych w IV kw. 1974 r. i w I kw. 1975 r. rodzajów programu najprzychylniej został przyjęty przez widzów program sportowy, a jego ocena w I kw. 1975 r. była jeszcze lepsza od poprzedniej /dzięki licznym, wysoko ocenianym transmisjom z różnych meczów i zawodów/.

Wśród pozostałych analizowanych grup programów jedynie rozrywkowe programy satyryczno-literackie /dzięki "Bajce na dobranoc"/ otrzymały wyraźnie lepszą ocenę w I kw. 1975 r. niż w IV kw. 1974 r.

- opisane zależności mówiące o stosunkowo większym lub mniejszym powodzeniu pewnych rodzajów lub grup programów TV wśród różnych kategorii społeczno-demograficznych odbiorców posiadają najczęściej trwałe charakter i nie ulegają większym zmianom w ciągu kilkumiesięcznego okresu. Cechą najsilniej różnicującą korzystanie z rozmaitych programów TV jest wykształcenie, a w konsekwencji - przynależność społeczno-zawodowa. Wypada też podkreślić, że² wykształceniem silnie związany jest fakt posiadania lub braku telewizora we własnym domu, który to czynnik ze zrozumiałych względów wpływa w ogóle na stopień oglądania programu TV⁴

Opracowała: Stefania Dzieciołowska

---

^{4/} Wśród nie posiadających domowego telewizora przeważają osoby bez podstawowego wykształcenia, rolnicy i w ogóle mieszkańcy wsi /ci ostatni stanowią aż 3/4 ogółu osób bez telewizora/.